

Acum 10 ani Meir Shalev publica un roman in care vorbește despre violență, Omul Nou și de ce evită politica, o poveste despre răzbunare, masculinitate și acte de violență, spusă de un martor feminin

de Maya Sela

*

De când am terminat de citit noua carte a lui Meir Shalev, văd șerpi peste tot, șerpi adevărați, cum ar fi cel despre care s-a relatat recent la știri că a mușcat un om până la moarte. Shalev spune că există mai multe cazuri de acest gen în fiecare an, dar că pur și simplu nu le luăm în seamă. Să fie mușcat mortal de un șarpe este ceea ce i se întâmplă lui Neta, fiul lui Ruta, naratorul cărții sale "Doi Ursoaice" ("Shtayim Dubim"), care tocmai a fost publicată de Am Oved.

Stilul lui Shalev este inconfundabil, dar în această carte el capătă impulsuri deosebit de puternice, nebunie și violență teribilă, de genul celor pe care este greu să ți le scoți din cap. Există acolo morți de toate felurile, crime de toate felurile: o răzbunare de sânge bine planificată; răzbunarea unui psihopat; poate chiar răzbunarea lui Dumnezeu.

"Nu a fost prea violent pentru tine? Sunt o mulțime de crime în el", recunoaște Shalev, când ne întâlnim la Tel Aviv. El este de acord că această carte este diferită de cele anterioare: "De la început am simțit că este diferită, iar acest lucru a fost atât plăcut, cât și înfricoșător, pentru că pășeam pe un teren mai puțin familiar, atât din punct de vedere narativ, cât și în ceea ce privește mediul și societatea în care este amplasată."

A vrut să scrie o poveste centrată pe o răzbunare reală. "'Roman rusesc", prima mea carte [1988, numită 'Muntele albastru', în traducerea sa în limba engleză], implică, de asemenea, răzbunarea", spune Shalev,

"dar acolo este o răzbunare ideologică lucidă, răzbunarea bunicului din sat. Răzbunarea care spune: "Ai vrut agricultura sionistă, îți voi da un cimitir", care este agricultura diasporei. Este o răzbunare a pionierului evreu, care este ideologică. Cred că am avut o nevoie arzătoare de a descrie răzbunarea, pentru că este o emoție foarte puternică, de bază, care există în fiecare. Din fericire, cei mai mulți dintre noi nu exersăm aceste sentimente, dar este un sentiment care există."

Aceste componente de bază fac parte din propriul caracter imprevizibil al lui Shalev. Pe de o parte, când intră în cafenea purtând ochelarii săi rotunzi și o pălărie cu boruri albe, arată ca autorul clasic. Pe de altă parte, vorbim despre un om care cu propriile mâini omoară șobolanii și viperele care apar periodic în curtea casei sale din Valea Izrael. Îmi arată o fotografie în care apare cu ultima viperă pe care a prins-o în curtea sa. Șarpele este încă viu, în timp ce Shalev îl ține în brațe și zâmbește la aparatul foto. "Sunt înarmat cu o racletă de cauciuc atunci când mă confrunt cu el. Să omori un șarpe este teribil de ușor. Să-l capturezi viu este o cu totul altă poveste".

La un moment dat, în "Doi ursoaice", naratoarea, Ruta Tavori, spune că este genul

de poveste care nu ar fi putut fi inventată. Shalev admite că este o poveste care ar fi putut într-adevăr să aibă loc: "Este o poveste pe care am auzit-o din două surse diferite. Nu știu dacă este adevărată, dar am auzit-o".

Elemente de thriller

Au trecut șapte ani de la publicarea ultimului său roman, "Un porumbel și un băiat". În acest timp a scris memoriile "My Russian Grandmother and Her American Vacuum Cleaner", cartea de eseuri "Beginnings: Reflecții asupra primelor începuturi intrigante ale Bibliei", și trei cărți pentru copii. Spune că el însuși a avut nevoie de timp pentru a digera noua carte, "ca și cum aș fi modelat-o încet în interiorul meu și aș fi lăsat fiecare strat să se așeze. A fost cu adevărat o experiență specială pentru mine, deoarece au existat secțiuni care au fost foarte greu de scris și a existat, de asemenea, sentimentul că mă angajam singur pe un teritoriu mai puțin familiar. Sunt elemente de thriller aici pe care nu le-am mai avut până acum, deși a existat violență și în cărțile anterioare."

Shalev, născut în 1948, avea deja 40 de ani când a scos primul său roman, "Muntele albastru", care s-a bucurat de un mare succes. Acesta a fost urmat de "Esau", "Patru mese", "Singur în deșert", "Fontanelle" și "Un porumbel și un băiat". Între timp, a scris cărți pentru copii care au devenit clasice, precum și cele două cărți de comentarii la Biblie, "The Bible Now" și "Beginnings". Shalev scrie, de asemenea, o rubrică în suplimentul de weekend al Yedioth Ahronoth.

Noua carte este dedicată editorului său, Avraham Yavin. "Este omul care a editat toate cărțile mele, începând cu "Muntele

albastru", explică Shalev. "Am dezvoltat o relație de dragoste și afecțiune, de asemenea. Ca un cuplu funcțional scriitor/editor, suntem și un cuplu foarte bun. Nu avem concursuri de orgolii. Eu nu cred că am rescris cele zece porunci, nici Odiseea; el nu crede că trebuie să îl pună pe tânărul autor la locul lui. El este foarte ascuțit. Un editor trebuie să fie deștept, cu o istorie a lecturii, un veteran și experimentat, cu o memorie excelentă, și rău. Avraham este foarte bun după toți acești parametri."

Avraham este un editor legendar de a cărui iscusință beneficiază doar trei scriitori în zilele noastre: Yehoshua Kenaz, Haim Beer și Shalev. În ceea ce privește fidelitatea sa față de o singură editură de-a lungul anilor, Shalev spune: "Pentru mine, Am Oved este Avraham Yavin și, de asemenea, mi se pare plăcut să lucrez la aceeași editură care a scos cărțile tatălui meu."

Viața personală a lui Shalev s-a schimbat foarte mult în ultimul an. Poate că are același editor ca înainte, dar are un partener de viață diferit: După ce Shalev și soția sa de mulți ani s-au despărțit, el locuiește acum cu Ayelet Sade, care este cu 19 ani mai tânără decât el. Sade este designer grafic și deține un studio de branding și design în Ramat Hasharon.

"Ea se ocupă în principal de designul pachetelor", spune Shalev. "De fiecare dată când unul dintre pachetele ei are cuvinte cu semne nikkud, aceasta este contribuția mea", adaugă el, referindu-se la semnele diacritice care reprezintă vocalele din alfabetul ebraic. "Eu vocalizez pachetele. Unul dintre singurele lucruri pe care știu să le fac foarte bine este să vocalizez."

Shalev are și un hobby: "Florile sălbatice au fost hobby-ul meu în ultimii 10 ani. Colecționez semințe de flori sălbatice".

În afară de asta, el face 10 litri de limoncello în fiecare an din lămâiul din grădina sa. El susține că limoncello-ul său este mai bun decât cel al lui Dovik, unul dintre personajele din "My Russian Grandmother and Her American Vacuum Cleaner".

Noul roman al lui Shalev se ocupă de răzbunare și masculinitate. Cu societăți de bărbați, cu bărbați care știu să navigheze în deșert, să curteze femei, să te facă să râzi, să ajuți un amic, să aprinzi un foc - și să omori un dușman.

"În ultimul an a murit un prieten foarte bun de-al meu, [cardiologul și criticul de restaurante] Dr. Eli Landau, iar un alt prieten bun, Gadi Giladi, trăiește în străinătate. La momentul scrierii acestui articol, acest subiect a fost o problemă pentru mine. În plus, în ultimul an, din cauza despărțirii de acasă, am avut o ocazie binevenită de a înțelege cine sunt adevărații mei prieteni și pe cine nu mă pot baza. Este un pic diferit de prietenii femeilor, cărora le este mai ușor, în mod natural, să formeze legături de prietenie, sinceritate și încredere între ele. Bărbaților le ia timp, poate și pentru că sunt competitivi și teritoriali.

"Cred că, într-o anumită măsură, mi-am dorit și eu o poveste masculină. În cărțile anterioare, bărbații spuneau povești, dintre care câteva erau romantice, iar acum am o naratoare care spune o poveste foarte masculină despre bărbații din familie. Ea este al șaptelea narator pe care l-am avut până acum și este naratorul care seamănă cel mai mult cu mine."

Batjocorirea studiilor de gender

Cei mai mulți dintre bărbații din carte nu corespund standardului pentru Noul Bărbat, iar naratorul își bate joc de întreaga noțiune de *studii despre sex*.

"Este o carte povestită la persoana întâi, dar nu mă angajez în tot ceea ce spune ea. Ea are opinii critice, nu-i place cuvântul migdar [cuvântul ebraic pentru "gen"] și sunt de acord cu ea în această privință, pentru că eu cred că au inventat acest cuvânt pentru ca să fie asemănător din punct de vedere fonetic cu "gen". Dar, în timp ce "gen" are o etimologie care îl leagă de sex, "migdar" nu are. 'Migdar' se referă, în principiu, la un grup delimitat și evocă imaginea unui gard în interiorul căruia femeile se pun... Nu-mi place rădăcina gimel-dalet-resh. Scopul a fost să adoptăm un cuvânt din engleză și să părem internaționali, în sensul că împărtășesc derizoriul lui Ruta.

"Îmi place faptul că o femeie are și anumite laturi masculine. Dar nu-mi place să fac generalizări, eu acord importanță individului. Când descriu un anumit bărbat, nu înseamnă că îmi exprim opinia despre toți bărbații; când descriu o anumită femeie, o descriu, mă refer la ea și îmi exprim opinia despre ea. O mie de femei ar putea fi asemănătoare cu ea și o mie ar putea fi diferite de ea."

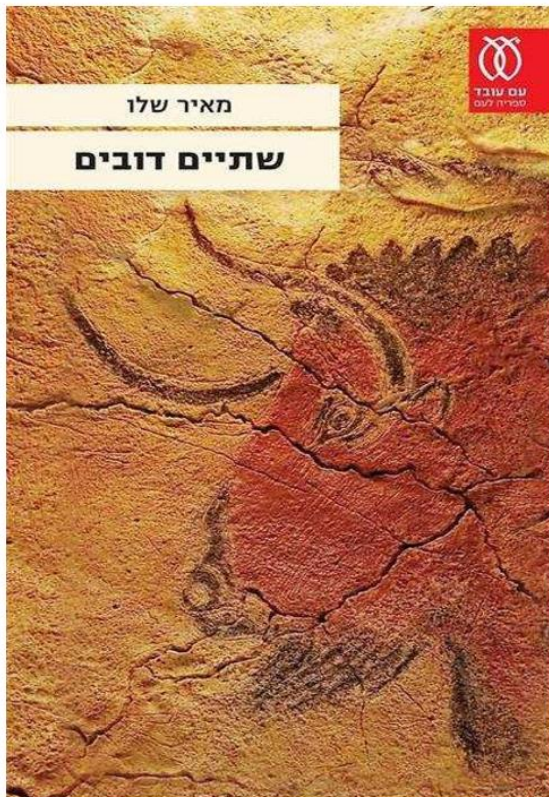
Ce fel de femeie este Ruta Tavori?

"Ea nu face parte din grupul numit "fete" și nici din ceea ce se numește "femei". Este o fată cu opinii și, mai ales, nu se teme. Este o persoană care vorbește liber, este o persoană deschisă și independentă. Mi-a luat mult timp să îi formez limbajul, pentru că, pe de o parte, trebuie să facă greșeli de limbă vorbită, iar pe de altă parte, există greșeli pe care un profesor de Biblie de liceu nu le va face. Din acest motiv, îmi place titlul

"Shtayim Dubim". Este o greșeală [în ceea ce privește gramatica ebraică] - dar este din Biblie, așa că este în regulă. **Biblia este plină de erori în ebraică**".

Doi Urși - O carte de Meir Shalev

Comentarii : Adrian Grauenfels -ASILR

Originea titlului "Două ursoaice" este povestea profetului Elisei, din 2 Regi. "Acolo sunt copii care sunt uciși de animale rele, ca în cartea mea", notează Shalev. "Nici acolo nu este clar de ce a făcut-o Dumnezeu. Profetul Elisei se îndrepta pe drumul de la Ierihon spre Bet-El. Când a trecut pe lângă Bet-El, copiii au ieșit din oraș și au râs de chelia lui. I-au spus: "Urcă, cheliosule; urcă, cheliosule!". Așa că i-a blestemat în numele Domnului. Cu alte cuvinte, el nu a blestemat pur și simplu, așa cum ar face oricare dintre noi, ci și-a exploatat puterea de profet al lui Dumnezeu. Când un profet blestemă, se întâmplă lucruri. Potrivit Bibliei, doi urși au ieșit din pădure și au ucis 42 de copii."

El adaugă: "Ce se întâmplă aici? Cum poate Dumnezeu să participe la așa ceva? Elisei este un profet pe care îl detest".

De ce?

"Profetul Ilie a fost mult mai crud și mai radical decât el, a măcelărit cu propriile sale mâini 450 de profeți ai lui Baal în Kishon, dar toată violența sa religioasă a fost îndreptată împotriva cultului idolatru și împotriva establishmentului politic și idolatru din vremea sa. În viața sa personală nu a fost deloc violent. Se urcă la cer în timpul unei furtuni și își lasă puterile sale magice elevului său Elisei, iar acesta din urmă, în prima sa zi ca profet, face două lucruri: Îndulcește apa din izvorul otrăvitor din Ierihon, care dă viață orașului, și ucide 42 de copii care au râs de chelia lui. Acest lucru arată că omul nu înțelege etica sa profesională de profet, nu înțelege că aceste puteri erau destinate utilizării ideologice și nu personale.

"Comentarii tradiționali se simt foarte incomfortabil cu această poveste. Ei explică faptul că ea nu s-a întâmplat niciodată și de aici provine expresia "lo dubim velo yaar" [literalmente, "fără urși și fără pădure", ceea ce înseamnă că ceva nu s-a întâmplat niciodată]. Unii dintre ei spun chiar că acești copii nici măcar nu erau evrei sau că mamele lor i-au conceput în ziua de Yom Kippur, așa că au meritat-o."

Ceva asemănător s-a întâmplat cu Ruta Tavori, profesoara de Biblie.

"Spune că un act de cruzime brutală în care un animal periculos ucide un copil este ceea ce i s-a întâmplat și ei și vrea să înțeleagă ce se ascunde în spatele unui astfel de lucru. Îi spune lui Dumnezeu că s-au dus zilele în care urșii și leii cutreierau aceste locuri, așa că de unde ai scos trucurile tale străvechi pe mine? Un șarpe?! Ce urmează? Ai de gând să

arunci cu pietre mari în mine din cer? Este o femeie complet laică și acestea nu sunt conversații bazate pe credință, ci mai degrabă conversații precum cele ale lui Iov, care încearcă să înțeleagă ce s-a întâmplat. Povestea lui Elisei este atât de crudă și de arbitrară încât am simțit că ea, ca profesor de Biblie, ar recunoaște ceva în ea."

Shalev spune că mușcătura de șarpe nu este singurul element în care cartea se întoarce la componentele de bază ale existenței umane în lume: "Omul preistoric este o figură activă și prezentă în această narațiune. Și conține și o prietenie foarte neapologetică a oamenilor între ei.

"Eitan [soțul lui Ruta] și bunicul lui Ruta nu ar fi bineveniți în nicio cafenea din Tel Aviv. Bunicul este un om îngrozitor, dar înțeleg că nepoții lui îl iubesc, pentru că este o ființă umană adevărată. Este ca și cum sunt sigur că în familia lui Don Corleone, toată lumea îl iubea pe bătrânul Vito, chiar dacă știau în ce se bagă."

Vrei să spui că bărbații și femeile din ziua de azi s-au îndepărtat de ceva fundamental care este în natura lor și, conform cărții, nu poți scăpa de asta, nu chiar.

"Lucrurile sunt diverse; nu poți cere ca toți bărbații să se supună noilor norme. Pe de altă parte, nu am niciun bărbat în carte care să comită un viol sau un act de hărțuire sexuală."

În timp ce spune asta, și cu o indiferență totală, Shalev se ocupă de o molie care a intrat în spațiul nostru. Cu o palmă deschisă și trântită în perete, el anihilează dăunătorul. Acesta este momentul să-i cităm naratorul, care îi declară că există bărbați care, din când în când, au nevoie să ucidă ceva și, uneori, chiar pe cineva. Altfel, pur și simplu înnebunesc.

"Ruta crede asta din cauza experienței din familia ei", spune el. "Fratele ei are fantezii cu povești de eroism și nu le duce la îndeplinire, iar soțul ei, care este un asasin antrenat, dar nu un sadic, face ceea ce îi spune conștiința - conduce o "răscumpărare de sânge". Și mai este și bunicul ei, care este un psihopat. Dar nu poți spune asta despre toți bărbații. Eu, de exemplu, nu sunt un psihopat, dar sunt capabil să efectuez răscumpărări de sânge și cunosc și femei care sunt interesate să elimine pe cineva.

"Vorbind personal, eu am ambele fațete. Așa cum Ruta se simte atât femeie, cât și bărbat, așa mă simt și eu de multe ori. La fel cum am o repulsie inerentă față de oamenii grosolani, iar pe de altă parte nu-mi plac bărbații apologetici care pleacă capul în fața presiunii sociale la modă. Nu-mi place domnia ideologiei, și nu contează dacă această ideologie este comunismul, fascismul, genul, corectitudinea politică, religia sau vegetarianismul."

Povești pentru copii

Shalev spune că întotdeauna încearcă să se imagineze pe sine însuși în situațiile despre care scrie. "Răzbunarea sângelui lui Eitan m-aș gândi să o duc la îndeplinire. Singurul lucru care m-ar împiedica să fac un astfel de lucru este frica de lege, nu moralitatea. Din această cauză sunt un adept al legii și al ordinii, pentru că dacă oameni ca mine pot medita la posibilitatea de a omorî pe cineva, este un semn că avem nevoie de poliție și de tribunale. Cea de-a treia crimă oribilă descrisă în carte - și nu vom divulga care este - nu mă văd săvârșind-o în nicio situație."

În contrast cu toate acestea, romanul este presărat și cu povești pentru copii pe care Ruta le scrie pentru fiul ei mort, Neta. Iar acestea sunt povești pentru copii nu tocmai

rele, scrise de Meir Shalev. "Da, mi-au spus la Am Oved că le-am suflat trei povești pentru copii în această carte", spune el.

Chiar dacă Shalev este unul dintre cei mai de succes scriitori israelieni, iar în lume cărțile sale au fost traduse în 26 de limbi, numele său nu este menționat în aceeași măsură cu cele ale lui Amos Oz, A. B. Yehoshua și David Grossman. El se ferește de dimensiunile politice ale scrisului literar. "Ce se întâmplă de fapt aici? Vă promovați politica prin mijloace literare sau vă promovați literatura prin mijloace politice?", întrebă el retoric.

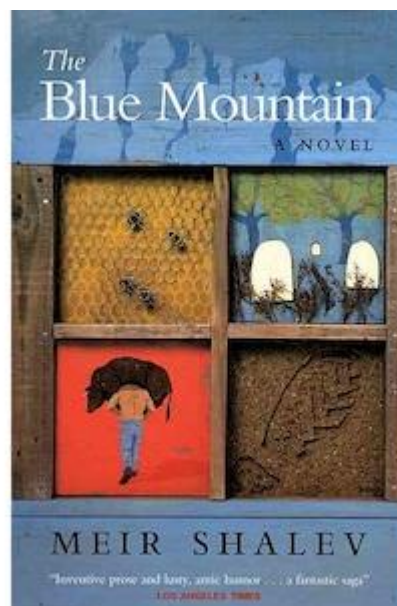
El spune că a renunțat în cunoștință de cauză la opțiunea de a fi un purtător de cuvânt al cauzelor politice. "Sunt mulțumit că nu sunt acolo. Acesta este rezultatul unei tendințe naturale și, de asemenea, al unei alegeri conștiente. La un moment dat, am decis că mă detașez. A fost o scurtă perioadă în care am fost acolo și am descoperit manifestări de ipocrizie care nu mă interesau. Am decis că mă voi implica în arta mea și am o rubrică în Yedioth Ahronoth, unde îmi scriu opiniile."

Renunți la oportunitatea de a fi predicator și profet.

"În cunoștință de cauză, cu conștientizare și ușurare. Când sunt în străinătate și mi se pun întrebări politice, îmi spun părerea, dar nu o inițiez niciodată. Uneori întreb, după câteva întrebări, dacă putem să ne întoarcem la carte. Din punct de vedere literar, nu simt nicio problemă în ceea ce privește poziția mea în Israel și printre popoarele lumii. Opiniile mele sunt clare și cunoscute. Din când în când, mai ales atunci când mai mulți autori stau împreună, mă întâlnesc cu situații care nu-mi plac. Cum ar fi oameni care spun un lucru în Israel și altul peste hotare."

În Belgia, un reporter i-a citat câteva dintre articolele sale și i-a spus că înțelege că este un scriitor antisionist. "Ei cred că oricine se opune politicii guvernului este antisionist", observă Shalev. "Un alt reporter m-a întrebat dacă personajul bunicii mele - pioniera sionistă cu un aspirator în mână în Palestina - este o asemănare pentru epurarea etnică pe care le-am făcut-o palestinienilor. I-am spus că a uitat să menționeze că aspiratorul este american și că noi suntem, de asemenea, trimișii imperialismului american în Orientul Mijlociu. Am descoperit că există un om care, din păcate, nu mă va lăsa niciodată în pace și acela sunt eu. Cu mine însumi am nevoie să trăiesc în pace, de aceea trăiesc în conformitate cu personalitatea mea, care nu de puține ori îmi face rău, și în conformitate cu integritatea mea internă. Iar acest lucru este greu pentru scriitori, care trăiesc din minciuni."

Și dacă tot suntem la subiectul mijloacelor de trai, atunci când Shalev este întrebat despre legislația pentru protejarea scriitorilor și a literaturii, se pare că până și un scriitor ale cărui cărți sunt toate best-seller-uri trebuie să facă alte lucruri pentru a-și completa veniturile.

"Cred că lanțurile de magazine au făcut un lucru teribil pentru piața de carte din Israel", adaugă el. "Eu cumpăr cărți doar de la un singur magazin din țară, de la un mic magazin de familie numit Yarden, pe Jaffa Road, în Ierusalim. Recent, am intrat într-un Steimatzky's pentru a cumpăra o carte de-a mea, deoarece aveam programată o conferință și am uitat cartea acasă. Am plecat de acolo cu cartea mea și cu alte trei cărți de doi bani pe care nici măcar nu voiam să le citesc; mai mult sau mai puțin m-au obligat să iau acele lucruri. Ceea ce se întâmplă astăzi este că nici măcar scriitorii consacrați din punct de vedere al vânzărilor nu pot trăi din scris în Israel."

Și tu?

"Țin multe prelegeri și scriu în fiecare săptămână într-un ziar pentru a-mi completa veniturile. De la "Muntele albastru" și până în prezent, veniturile mele din scrisul literar au scăzut cu 70-80 la sută. Afirmatia că 'proiectul de lege al cărților' [care ar limita capacitatea magazinelor de a oferi cărți cu o reducere mare timp de 18 luni de la publicare] ar fi rău pentru scriitorii începători este, de asemenea, un nonsens. Eu am fost un scriitor începător: Cine dintre noi nu a fost cândva un scriitor începător? Noi am fost. Nu există niciun critic literar în Israel care să degradeze sau să ridice o carte, dar cei de la Steimatzky și Tzomet Sfarim pot șterge o carte. Eu sunt în favoarea protejării cărților în primul sau al doilea an. Sunt destul de surprins de lentoarea și slăbiciunea de care dă dovadă guvernul în acest caz. Ei bine, înțeleg că guvernul se teme de magnați, de compania de gaze, de cei mari, dar de cine anume se teme aici?"

SAGA 2024 Trad. AG

